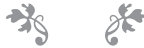

1.

Zatvorila sam oči i zamislila dodir majčine ruke na svome čelu kako uklanja taloge dječjih noćnih mora. Pomiče prst preko moga čela, ispisuje slova i riječi molitve koju nikada nisam razumjela, nikada nisam htjela razumjeti, i gotovo nečujno šapuće. Danas, kad sam se probudila iz more koja mi je postala rutina — sva u znoju, teško dišući, pomirena s nesanicom koja slijedi — sjetila sam se njezina smirujućeg dodira i počela ga cijeniti onako kako nikad nisam dok je još bila živa.

Odmahnula sam glavom da otjeram čežnju i tugu. Svijet oko nas promijenio se, i zbog svega što se dogodilo znam da je na meni red da tješim, a ne da primam utjehu. No zadatku još nisam dorasla. Izvukla sam se iz kreveta i u tišini započela svoje noćno lutanje hodnikom. Zastala sam na vratima sestrine sobe iz djetinjstva. Njezina kći, Sakina, tamo spava — mala hrpa, diže se i spušta sa svakim dahom, sklupčana u kutu Ameenina starog kreveta, očigledno mirna u noći i njezinoj tišini onako kako ja dugo nisam bila.

Svake noći imam istu moru.

Tražim nekoga na beskrajnom zelenom travnjaku, guram se kroz more konobara u bijelim uniformama, s leptir-kravatama, koji nose poslužavnike prepune keksića, sendviča, čaja. Stolovi su pokriveni bijelim stolnjacima, a tetke i ujaci zauzimaju stolce. Nešto dalje

paviljon je od tikovine, opremljen stolicama od trske na kojima se blijedi duhovi britanskih časnika i njihovih supruga, osnivača ovoga mjesta, čija imena još uvijek stoje urezana na plaketama na ulazu, skupljaju da bi se smijali domorodačkim ludorijama pijujući džin i skoč, zveckajući čašama.

Očajnički tražim, svaki trenutak koji prođe za mene predstavlja gubitak. I smrt. Znam da samo sanjam, ali ta spoznaja nimalo mi ne pomaže. Ako na vrijeme pronađem Ameenu, sve će biti dobro. Kako dopirem do kraja gomile, primjećujem nešto što prije nisam — da je beskraj travnjaka samo privid. Visoki zidovi okružuju travnjak. Iza njih dopire neki zvuk koji guši zveckanje čaša, smijeh i žamor ljudi oko mene. Preko zidova, koji kao da se smanjuju i postaju niži tako da ono izvan njih postaje vidljivo, vidim gomilu ljutih ljudi, oblake dima i razaranja koji lebde nad ruševinama nekoga grada. U daljini vidim dva istovjetna tornja od dima kako se uzdižu nad kaosom.

Okrećem glavu od zastrašujućeg prizora i vidim je. Stoji sama na rubu gomile. Put preda mnom oslobađa se. Trčim. Prije no što je napokon dosegnem neki glasovi odvrate mi pozornost. Zovu me. Okrenem se da vidim kome pripadaju. Tamo je neka starica koja me preklinje da se požurim. Još jedna starica, moja baka, tužno odmahuje glavom. Neki starac, odjeven kao Gandhi, pretučen i pun masnica, uspravlja leđa i dovikuje nešto što ne mogu čuti, u prosvjedu podižući šake. Tu je još jedna žena, bjelkinja, drugačija od časničkih supruga u paviljonu, pleše sama uz neku melodiju koju ne čujem, grli nevidljiva partnera. Svi su oni poznati likovi iz priča koje odavno znam, priča po kojima sam živjela svoj život.

Swima im okrećem leđa jer Ameena je još uvijek tamo, sama, na rubu gomile. Nosi crveno, boju koju je nosila na svome vjenčanju. Glavu je pokrila dugom dupattom. Čim sam je ugledala, počinjem trčati, izvikujem upozorenje koje ona ne može čuti. Pucanj odjekne odnekud iza mene. Ameena pada na zemlju, a crvenilo krvi zatamnjuje crvenilo njezine haljine. Vrištim, a zvuk ne izlazi iz mene.

Kraj mene je još netko. Dijete. Cijelo vrijeme bila je sa mnom, trčala kroz gomilu, pokušavala spasiti majku. Okrenem joj se i vidim

pružene ruke. Pružam i svoje prema njezinima, te vidim da nešto držim u ruci. To vidi i ona, i ustukne. Spustim pogled i shvaćam zašto. Pucanj nije došao odnekud iza mene. Došao je iz pištolja u mojoj ruci.

Nema tu tajni — točno znam što ovaj san znači. Ono što ne znam je što sada trebam napraviti. Prilazim krevetu i trenutak gledam Sakinu. Lice joj je sakriveno, okrenuto od moga. Čvrsto je zagrlila lutku koja je nekada davno pripadala Ameeni. Obavijem ruke oko sebe i razmišljam kako je ona lako sve sebi prisvojila. Ameeninu sobu. Ameenine igračke. Sjećam se bitaka koje sam vodila sa sestrom pokušavajući učiniti isto. No to je bilo davno — onda kad sam bila dovoljno mlada da želim sve što je Ameena imala. Onda kad još nisam kolotala očima na majčine priče. Dok izlazim iz sobe, pogled mi padne na kutijicu za nakit na komodici. Sjećanje na bitke tako je jasno da osjećam Ameenine ruke oko sebe, u ovome trenutku, kad njezina kći spava u sobi u kojoj se dogodila svađa.

Ameena me tako čvrsto stisnula da sam se morala otimati kako bih oslobodila jednu ruku. Ali uspjela sam, i odmah posegnula za pramenom kose te povukla iz sve snage. Vrištala je, ali ne onako glasno kao ja kad mi je otela kutiju za nakit nakon što me je uhvatila kako se igram u njezinoj sobi. Kosa joj je uvijek bila Ahilova peta, duga i ravna, laka za povući i ne pustiti. Meta i zbog moje ljubomore. Moju kosu majka je održavala dječjački kratkom — jer ja sam bila divlje stvorenje, govorila je, prenaporno ju je bilo krotiti.

»Pusti, Saira! Joj!« Ameena je pokušavala svladati moju odbjegli ruku, ali neuspješno. U svakom slučaju, obje smo čule kako iz hodnika odjekuje bijesni korak našega suca. Dolazio je prekinuti svađu.

»*Bas! Junglee* djevojke — u svojoj kući neću takvo divljačko ponašanje!« Mama nas je već bila rastavila. »Što te je spopalo, Ameena? Svađati se tako kao neko besramno stvorenje?« Meni Mama nije postavila isto pitanje jer je davno odlučila da sam ja baš to — *basharam* stvorenje, neotesana po prirodi. Za razliku od Ameene, koju je mogla tako prekoravati. Ona nije divlja.

»Saira je bez dopuštenja ušla u moju sobu! Uzela mi je kutiju za nakit...« Ameena je podignula kutiju s poda. Pala je dok smo se svađale.

»Samo sam se igrala!«

»Imaš svoju, Saira.«

»Ali moja je...«

»Da, slomila si je!«

»Nisam namjerno!«

»Slomila je svoju i sad hoće slomiti i moju!«

»S moje je otpala balerina.« Plakala sam. Balerina je bila važna. »Sad više nema plesa.«

»Uf, Uf! *Junglee* djevojko! Samo lomiš stvari, skačeš okolo kao majmun.«

»Htjela sam da brže pleše. Nisam je htjela slomiti.«

»Zato i jesi *junglee*. Sve radiš bez razmišljanja, bez namjere, lomiš stvari jer ne paziš!«

Mislila sam kako je sve to nepošteno, iako je bilo istina da ništa moje nije trajalo tako dugo kao Ameenino. No nije bilo pošteno ni da se Ameena izvuče s pola krivnje. »Ameena me je udarila. Otela mi je kutiju iz ruke i udarila me. Gurnula me je i zgrabila i sad me boli ruka.«

»Ameena!« Šok u majčinu glasu bio je dovoljan da Ameena posramljeno pogne glavu. Majka je kimnula, zadovoljna Ameeninim kajanjem. Istinskim kajanjem, a ne onim kakvo sam ja po potrebi znala odglumiti. Onda se Mama okrenula meni. »A ti, Saira? Nisi je povukla za kosu? Vidjela sam ja kad sam ušla kako se obje valjate po podu, naguravate se i tučete. Zar vam nisam pričala što se dogodilo mojoj rođakinji Laili? Kad su se ona i njezin brat tukli, naguravali i povlačili za kosu oko olovke? Brat ju je ubo u oko tom prokletom olovkom. Nije *namjerno*, Saira. *Junglee* dječak, uvijek je takav bio. Jadna Laila!« Mama se stresla. »Izgubila je oko. Nitko je nije htio oženiti kad je odrasla. Njezin brat morao se brinuti za svoju jadnu, unesrećenu, neudanu sestru cijeli život. I dan-danas živi s njim, umjesto da ima muža, vlastiti

dom i djecu. Vidiš sad? Vidiš što se događa kad se djeca čupaju kao životinje?«

Ameena još jednom posramljeno pogne glavu. Ja osjećam kako mi se oči šire od perverzno oduševljenja.

»I tako nije imala oka, Mama? Je li imala samo rupu? Je li morala nositi povez, kao gusar? A stakleno oko? Zašto nije nosila stakleno oko? Sammy Davis Jr. nosio je stakleno oko! I inspektor Columbo! Tata mi je rekao. Zato oni ovako gledaju ...« pognula sam glavu i zaškiljila na jedno oko da joj pokažem. »Ne bi to bilo tako loše. Vidiš? Vidiš, Mama?«

Majka je zgađeno odmahнула glavom. Pogledala je Ameenu koja je i sama odmahivala glavom. Smijale su se.

Ja se nisam smijala s njima. Ne tada.

Sada se smijem dok sjedam na pod nasuprot krevetu u kojem Sakina spava. Prvi put u nekoliko tjedana iskreno sam se nasmiјala, iako su se mišići kojima se taj izraz postiže već bili naviknuli na pokret kroz usiljene pokušaje ohrabriranja koje sam svaki dan pružala Sakini. Sada shvaćam šalu kojoj su se smijale moja majka i sestra. Potpuno sam promašila bit, pouku priče: svađa s braćom i sestrama može uzrokovati ozbiljne ozljede, koje uključuju gubitak važnih dijelova tijela, i što je još gore, bračnu nepoželjnost — prvu i posljednju temu majčinih priča.

Sakina je uzdisala i nerazgovijetno mrmljala. U tišini sam čekala da se smiri. Pažljivo sam se dignula s poda i našla Sakininu odjeću koju je samo razbacala po sobi. Pokupila sam sve, majice, kratke hlače. Kad sam imala devet godina, tri godine više nego Sakina sada, nisam više smjela nositi kratke hlače.

Mama je vjerovala da s devet godina kratke hlače, haljine i suknje koje sežu iznad koljena više nisu prikladna odjeća za djevojčice. Barem ne za njezine djevojčice. Dan prije moga devetog rođendana, dok je Mama raspremala moje ormare, bacajući kratke hlače na hrpu koju će poslije dati Caritasu, pričala mi je o prijateljici iz djetinjstva, još u Indiji, koja je zamalo umrla od zmijskog ugriza. Bezglavo je hodala vrtom u haljini, koja je bila i te kako prekratka, kad ju je kobra, odbjegli iz krotiteljeve košare, ugrizla

za bedro. Tad sam bila premlada da bih dovela u pitanje logiku pouke: pazi se zmija kad si oskudno odjeven. Sjećam se da sam pitala Mamu zašto se isto nije odnosilo i na dječake, je li mislila da su dječaci nekako otporni na zmije, ili im jednostavno nisu toliko privlačni.

Slagala sam Sakininu odjeću i nisam mogla ne primijetiti kako je malena. Imala je samo šest godina. Premlada je da nosi teret svega što joj se dogodilo. Izišla sam iz njezine sobe tiho, kako sam i ušla. Hodajući kroz kuću razmišljala sam o Indiji, tako dalekoj od losanđeleskog predgrađa u kojemu smo Ameena i ja odrasle. Majka Indija, gdje su se Mama i Tata rodili, bila je izvor svih maminih nevjerojatnih pripovijedaka. Priča koje uvijek završavaju preokretom — preokretom sudbinskih, karmičkih razmjera.

Mama je imala prilično utješan pogled na svijet — loše stvari događaju se lošim ljudima. Ili barem ne baš tako dobrim ljudima koji su donijeli loše odluke. To je davalo svijetu neki logičan porijek, uloge su bile jasno određene, a dužnost i obveza zadani u scenariju. Bila je to potpuno uvjerljiva logika za moju sestru. No ja sam se opirala od samog početka. Umjesto toga, koncentrirala sam se na ono opipljivo — gusare i staklene oči. Poslije bih bila suviše zaokupljena pitanjima poput što, gdje, kako, tko i zašto, prekidala bih Mamu svako malo, stalno se fokusirajući na ono što je ona smatrala nevažnim detaljima.

No meni su detalji bili najvažniji — oni vražji detalji zbog kojih su se Mamine priče istresale iz kutija u koje ih je lijepo bila posložila. U osmom razredu poželjela sam ići na maturalnu zabavu.

»Nema plesa! Mi ne plešemo kao oni, muškarci i žene u parovima, Saira. To ne valja i vodi u druge stvari koje ne valjaju!«

»Ali, Mama...«

»Nema! Nema ali. Znam ja što se tu može dogoditi, vjeruj mi!« Mama je dugo i promišljeno šutjela. »Poznavala sam jednom jednog čovjeka koji je obožavao ples i osramotio i sebe i svoju obitelj zbog toga.« Mama je posljednji put promiješala lonac na ploči, lupila kuhačom o rub prije no što je smanjila vatru,

poklopila i sjela za kuhinjski stol, pokazujući rukom da i ja učinim isto. »Bio je to neviđen skandal! I sve se dogodilo zato što je čovjek obožavao društvene plesove.«

»Kako se zvao taj čovjek?«

»Zvao se... Ma nije važno, Saira. Što te briga kako se zvao?« Mama je zastala na tren da mi uputi ljutit pogled. »Ionako ga ne znaš.« Opet je zastala, i dalje se mršteći, pa je nastavila pričati. »Bio je dobrostojeći, glava obiteljskog biznisa u Bombayu, vođa zajednice vrijedan svakog poštovanja. Obitelj mu je daleko uznapredovala usprkos skromnom podrijetlu, gdje se za luksuz nije ni znalo i trebalo je preokretati svaki novčić da se održi privid finoće. Za to je trebalo imati barem jednog slugu. To su sve bile zasluge tog čovjeka. No to se u razgovoru s njim nikad nije primjećivalo. Bio je najstariji brat u obitelji s četvoricom sinova, a otac im je umro mlad. Kad je taj čovjek imao samo sedamnaest godina morao se već brinuti za mlađu braću. Nitko se nije smio žaliti na bratov posao. Sve je to bilo njegovo, a samim tim i njihovo.«

»Od čega mu je umro otac?«

»Od raka krvi.«

»Raka krvi? Što ti je to?«

Opet ljutiti pogled. »Leukemija. Tako smo prije zvali leukemiju. Ali to nema veze s pričom, Saira! Ništa ti ne mogu ispričati kad me stalno prekidaš!«

»Žao mi je.« No nije mi bilo žao, nego sam bila radoznala.

»Da, no... Aha, po ugledu mu nije bilo ravnog. Svi su znali da je to pravi gospodin. I bili su u pravu. Među svim bombajskim poslovnim ljudima nisi mogao naći boljeg, obzirnijeg i darežljivijeg čovjeka. Svi su znali kome se treba obratiti u nevolji, i mnogi su mu dolazili. Nikoga nije odbio. Morali su samo doći i pitati. Često bi govorio da je to tajna njegova uspjeha — da je njegovo bogatstvo samo *amanet*, posudba, koju je Alah dao njemu i njegovoj obitelji, a koja je zapravo pripadala i njegovim bližnjima. Njegova dužnost bila je dijeliti s onima koje Alah nije pomilovao.«

»I, je li dijelio?«

»Što to?«

»Pa bogatstvo. Je li dijelio svoje bogatstvo s drugima?«

Mama se opet namrštila. »Jest. Nešto od toga. Zapravo dosta toga.« Zvučala mi je kao da se brani.

»Ali i dalje je bio bogat?«

»Pa rekla sam ti da jest. Bio je i te kako dobrostojeći, i uvijek dobar prema siromasima. Jedina slabost bile su mu stvari sa Zapada. Posao mu je dobro krenuo nakon Neovisnosti. Što nije dao siromasima, trošio bi na stvari koje su bogati zapadnjaci smatrali vrijednima. Nosio je elegantna talijanska odijela krojena po mjeri, cipele i skupe švicarske satove. Samo najbolje za njega! Vozio je golemi američki auto s perajama i repovima.«

»Kad su se on i njegova prekrasna supruga tek vjenčali, još prije nego je zaradio svoje bogatstvo, odveo ju je u frizerski salon i zamolio frizerku da je ošiša po najnovijim europskim trendovima iz ženskih časopisa. Odrezali su njezinu metar dugačku, vranu, svilenkastu kosu. Danima je plakala, bez obzira na muževa uvjerenja kako napokon izgleda moderno i zapadnjački. Tjerao ju je da nosi sarije uz košulje bez rukava, kakve su tada nosile bombajske glumice. Njezina svekrva prenerazila se kad ju je vidjela takvu. >Ruke će ti u paklu izgorjeti od tu do tu«, rekla joj je.« Mama je na svojoj ruci prešla od ramena do zgloba.

»Je li rekla mužu?«

»Jest, dakako. Kad je plačući mužu ispričala što joj je svekrva rekla, on je samo odvratio: >Reci ti njoj da će njezine ruke izgorjeti odavde do ovdje«, pokazujući od pola nadlaktice do zgloba, kako se nosio tradicionalni sari. >Ništa se ti ne brini, razlika je u samo nekoliko centimetara. Neće te puno više boljeti.« Vodio ju je u najmondnije klubove i noćna zabavišta. Nju, iz konzervativne obitelji, poput njegove. Žalili su je, ali i divili su joj se što tako damski podnosi muževe hireve. Vodio ju je i na društvene plesove, pa je čak zaposlio i učitelja da je nauči korake! Mi takve muškarce zovemo *shaukeen*, jer vole isprobavati sve novotarije, sve okuse života i život općenito.« Mama je uzdahnula. Ustala je i natočila

si šalicu čaja. »Divno je sresti nekoga tko je *shaukeen*. Vidiš ljude kako zapravo samo nesvjesno klize sa sudbinom, a ovi koji su *shaukeen* uvijek sa sobom nose neku novu energiju.« Mama je kratko zastala s čajem u ruci i pogledala me, pa je nastavila s pričom.

»Žena ovoga čovjeka brzo je naučila kako samo kliziti. Nije joj bilo lako. Bila je uistinu mlada mladenka, dijete. Selidba iz roditeljskog doma u muževu kuću za nju je bila pravi izazov. No bila je sretna iz dva razloga. Prvi je bio taj da je bila dovoljno dobro odgojena da shvati razliku u očekivanjima — prije je bila razmaženo najmlađe dijete. Svi u kući mazili su je i pazili, roditelji, čak i sestra. No sada je bila snaha, i morala je slušati ne samo muža, nego i njegovu majku i baku. Stalno su se žalile i kritizirale je. No naučila je ona i taj ples, kako se ponizno kima glavom i povlađuje svojti. Drugi razlog za sreću bio je njezin muž, uistinu šarmantan džentlmen. Uvijek je bio dobar, nježan i pažljiv prema njoj.«

»U vrijeme Odcjepljenja, kad se Indija podijelila na Indiju i Pakistan, *njezina* obitelj, njezini roditelji odlučili su napustiti Bombay i otići u Pakistan. Poput mnogih, nastanili su se u Karachiju. Iako je bila žalosna jer joj obitelj odlazi, znala je da joj je mjesto uz muža. Dom je tamo gdje je on. Njezina sreća ovisi o njejoj. Njemu je podredila cijeli svoj život. Imali su troje djece. Kad su baka i svekrva napokon umrle, preuzela je nadzor nad kućanstvom. Nadzirala je sluge, kojih je bilo mnogo sad kad joj se muž obogatio. Brinula se o muževoj mlađoj braći i njihovim ženama. Čak je pomogla da im se dogovore brakovi. Svi su živjeli zajedno u velikoj, novoj kući kao bliska obitelj. Ponosila se redom i stegom koje je sama uvela u kuću. Nije bila materijalist, ali uživala je u muževu uspjehu samo zato jer je on uživao. Uvijek je bila pobožna žena, no s godinama postala je još religioznija. Provodila je sve više i više vremena na molitvenom tepihu. Posvećivala je sve više misli Bogu. Njezinu mužu to je godilo. Govorio je da ga Bog voli zbog pobožnosti njegove žene.«

»Je li i on bio religiozan?«

»Religiozan? Pa jest. Molio je. Nije pio. Uvijek je pokušavao postupati pravedno.«

»Osim što se tiče plesa?«

Mama kao da je zaboravila bit priče.

»Hm? Da, naravno. Osim plesa. Tako dobar čovjek — zadovoljan muž, još uvijek tako pažljiv da pokaže kako cijeni trud i vrline svoje žene, da svi vide, dok djeca rastu uz njih. Djeca su ga voljela, braća poštovala, zajednica cijenila. Imao je sve što muškarc može poželjeti.« Mama je uzela velik gutljaj čaja prije no što je nastavila. »I žena mu je bila sretna, djeca su joj bila zbrinuta.« Pogledala me naboranog čela. Lice joj se opustilo kad je spustila šalicu na tanjurić i pomilovala mi obraz sklanjajući odbjegli uvojak kose iza uha. »Bila je sretna kao što ću ja biti kad ti i Ameena odrastete i udate se.« Uzdahnula je lagano i sretno zbog te pomisli i nekoliko sekundi nije pričala.

»Kad je njezina najstarija kći, koja se udala i preselila u London, trebala roditi njihovo prvo unuče, muž i žena zajedno su odlučili otići i dočekati ga. Unajmili su stan u blizini kćerina i dosta rano započeli iščekivanje unuka.«

»Zašto nisu odsjeli kod svoje kćeri?«

»Hm? Pa, tad se nije tako radilo. U stara vremena nije se baš blagonaklono gledalo na to da neki čovjek odsjeda u kćerinoj kući. To je zetova kuća! Bilo bi to kao da je negdje ušao neovlašteno!«

»Čak i ako je samo želi posjetiti?«

»Da, čak i ako je samo želi posjetiti. Tako su oni svakoga dana, netom prije no što se beba rodila, poslije doručka zajedno išli u šetnju do kćerine kuće i tamo s njom pili čaj. Onda bi on sam otišao u šetnju. Do Hyde Parka. Tamo je počeo skandal. Taj čovjek nekako je tamo uspio upoznati jednu ženu, zapravo djevojku, mogla mu je biti kći. Tko zna kako se to dogodilo? Kako ga je ta mlada Engleskinja uspjela zavesti? Kad je to počelo, koliko je trajalo? Nekoliko tjedana nakon djetetova rođenja taj čovjek je došao kući i rekao ženi da se zaljubio. Ostavlja je zbog druge koju je sreo u parku. Zbog nekakve hipi djevojke.« Tad je ušutjela. Brzo je potegnula još koji gutljaj čaja, da nadoknadi propušteno.

»A što je njegova žena tad napravila?«

»A što je mogla? Ništa. Nije ga nikako mogla zaustaviti. Napustio je nju, napustio je svoj život u Indiji, svoj posao, društvene veze i napravio budalu od sebe pred cijelom zajednicom. Ponizio je ženu i osramotio djecu. Napustio je obitelj bez razmišljanja.«

Sjećam se kako sam bila preneražena da bi jedan Indijac, jedan musliman, takvo što napravio.

»Što se onda dogodilo?« Mama me dugo gledala ravno u oči, a onda je okrenula pogled i rekla: »Umro je vrlo brzo nakon toga, potpuno sam i odsječen od vlastite obitelji.«

Nisam imala što reći. No samo na kratko. Onda sam se sjetila zašto mi je uopće počela pričati o svemu ovome. »Ali mama, kakve veze sve to ima s naturalnim plesom?«

Mama nestrpljivo cokane jezikom. »Pa zar ne vidiš, Saira? Ples je tog čovjeka odveo u propast. Nije poštovao pravila vlastite kulture i zajednice. Volio je plesati zapadnjački. Muškarci i žene u našoj kulturi dodiruju se samo kad su vjenčani, i to ne javno. Kad zaboraviš pravila, gubiš vlastitu kulturu. Zaboraviš što je pravo, a što krivo. Zaboraviš kako nismo ovdje da bismo se sebično zabavljali. Sve što činimo utječe na nas i druge ljude koji nas vole i koje volimo. Nije u redu zanemariti ljubav i odanost drugih, biti sebičan umjesto obziran prema njima i svemu što im duguješ. Svi mi u životu imamo zadaće i obveze. Te obveze na prvom su mjestu, daleko prije naših hirova i želja.«

Zadaće i obveze. Jesam li zakolotala očima na ovakav zaključak? Najvjerojatnije jesam. Sigurno sam se namrštila, ljutito napustila kuhinju i satima tugovala jer sam morala propustiti naturalni ples. Nisam ni razmišljala o tome da pitam oca. Ženski trokut naše obiteljske dinamike ostavio je moga oca, geometrijski rečeno, na nekoj udaljenoj ravnini, na nekoj točki gdje se njegova povezanost s nama nije mogla izraziti krutim matematičkim rječnikom. Valjda je to bilo u redu — ipak je on muško. No meni je neugodnost stvaralo poprilično jednostavno objašnjenje za ovo udaljavanje... Osjećala sam se krivom jer nisam rođena kao muško.

Jednostavna objašnjenja uvijek su mi uzrokovala neugodu. Može biti da sam zbog toga i odlučila postati novinarka. Godinama

sam putovala svijetom, razotkrivala detalje koje bi drugi zanemarili. Tako sam, u biti, izbjegavala detalje iz vlastite prošlosti. Ti isti detalji sad su me sustigli. No i dalje sam se opirala. Utočište sam tražila na kauču. Slike rata ispunile su sobu onog trena kad sam pronašla daljinski. James Earl Jones najavljuje: »Ovo je CNN.« Tada sam shvatila da nisam spremna na to da me non-stop vijesti potpuno zaokupe, bez obzira na glas Dartha Vadera. Bez obzira na glas Vlasti. Bez obzira na glas Imperije, koji priča slatke, uredne pričice sa slatkim i urednim poukama, baš kao moja majka. Priče bez ijednog suvišnog detalja, jer tako se ne prenosi poruka. U nekim drugim okolnostima sada bih bila tamo negdje, gotovo na kraju svijeta, i davala sve od sebe da otkrijem detalje; bebe poginule u bombaškim napadima, svatove izrešetane gelerima, ranjene vojnike unakažene ožiljcima... Sve kolateralne žrtve koje glas Dartha Vadera smatra nevažnima. Detalji, pih... ugasila sam TV.

Kako li je samo došlo do ovoga, pitam se. Kako sam opet dospjela natrag u roditeljski dom, potpuno sama, dok sestrina kći spava u sobi i ja se moram brinuti za nju? Udišem tišinu i tamu noći, razmišljam o detaljima. Kako ću ih sada odvojiti od prošlosti koju sam mislila da razumijem, i primijeniti u sadašnjosti koju nikako ne razumijem?